

Mykhailenko Olga,

National University of Food Technologies

candidate of economic sciences, associate professor

E-mail: olmi203@ukr.net

Prerequisites investment and innovative development company

Abstract: This article deals with the problem of economic development of businesses and organizations from the definition of the factors influencing the choice of direction and ways of entities. The author identifies the key factors influencing the development of the overall economy and the industry as its main component, based on the innovative identified current trends in the enterprise to identify strategic directions of development in the future.

Keywords: Economic Development Company, potential, innovation, investment activity

Михайленко Ольга,

Національний університет харчових технологій,

доцент, кандидат економічних наук

E-mail: olmi203@ukr.net

Передумови інвестиційно-інноваційного розвитку підприємства

Анотація: В статті розглянуті проблеми економічного розвитку підприємств та організацій із визначенням факторів, що впливають на вибір напрямку та шляхів розвитку суб'єктів господарювання. Автором визначені основні фактори впливу на розвиток економіки в цілому та промисловість, як основну її складову, на інноваційній основі, визначені сучасні тенденції розвитку підприємства для визначення стратегічних напрямків розвитку в майбутньому.

Ключові слова: Економічний розвиток підприємства, потенціал, інновації, інвестиційна активність

Сучасне соціально-економічне середовище, що характеризується високою швидкістю змін, передбачає створення та підтримку умов постійного розвитку. Цей розвиток обумовлюється якісними змінами, що сприяють оновленню всієї господарської системи та організаційної структури, які базуються на вдосконаленні техніко-технологічних та організаційних умов праці всіх структурних підрозділів для підвищення конкурентоспроможності продукції та послуг підприємства і, як наслідок, підвищення конкурентоспроможності підприємства в цілому.

Питання що стосуються економічного розвитку підприємств цікавили вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких слід відзначити В. Герасимчука, С. Ілляшенка, Е. Кушельович, Р. Аккофа, І. Ансоффа, П. Друкера, А. Мескона, Р. Фатхутдінова, Н. Калюжну, О. Маслак, Ю. Міроненко, Г. Назарова, І. Рєпіну та багатьох інших. В свої роботах вони досліджували проблеми економічного розвитку підприємств та організацій, наукову методологію дослідження проблем управління організаційним розвитком на підставі концепції теорії управління, організаційний розвиток та управління ним на основі використання сучасних методів і технологій управління. Але багато питань (таких як взаємозалежність інноваційного та інтеграційного потенціалів та їх вплив на розвиток організаційної структури, формування ефективної/оптимальної збалансованої системи показників для оцінки результативності організаційної структури) ще досі залишаються невирішеними.

Розвиток підприємства — це процес сукупних змін у соціально-економічній системі підприємства, який спрямований на його перехід в новий якісно-кількісний стан у часі під впливом факторів внутрішнього й зовнішнього середовища[1].

Серед чинників зовнішнього середовища, які відіграють першочергову роль у розвитку підприємства, можна відмітити умови діяльності підприємства на ринку, умови формування конкурентоспроможності та особливості її оцінки, визначення, розробку, затвердження та взаємозв'язок стратегічних та тактичних цілей підприємства. Ці чинники взаємопов'язані із причинами формування процесів глобалізації. До основних таких причин можна віднести науково-технічний прогрес, розвиток інтеграційних процесів та загальносвітові соціальні та економічні проблеми. Чинникам, пов'язаним із розвитком НТП, приділяється особлива увага, оскільки вони є рушійною силою у розвитку інвестиційно-інноваційного потенціалу. Вони передбачають появу інформаційних технологій, що корінним чином змінюють усю систему соціально-економічних відносин, переносять на якісно новий технічний рівень організаційно-економічних відносин транспортні та комунікаційні зв'язки (зниження витрат на трансакції).

Процес розвитку характеризується великою різноманітністю конкретних видів та форм, які визначають основні варіанти його здійснення. Основними варіантами розвитку є:

- внутрішнє зростання за рахунок використання власних ресурсів;
- злиття та/або поглинання інших господарюючих суб'єктів з метою збільшення ресурсів та виходу на нові ресурсні ринки та ринки збуту;
- перерозподіл внутрішніх ресурсів, зосередження їх на пріоритетних напрямках діяльності;
- здійснення припинення реалізації неефективних напрямків діяльності, не забезпечених ресурсами, шляхом продажу пакету акцій та активів, внутрішньої ліквідації або переорієнтації;
- відокремлення, передача видів діяльності, не забезпечених ресурсами, іншим виконавцям на договірній основі, через продаж або виділення активів.

Дослідження типів зростання дозволяє визначити фактори впливу на вибір напрямку розвитку підприємства. Всі фактори впливу можна умовно

поділити на зовнішні (стан економічного розвитку країни; загальні тенденції розвитку світової економіки; інвестиційний клімат країни; інвестиційна привабливість галузі; загальний стан наукової діяльності; підтримка наукової діяльності підприємства з боку держави), внутрішні (особливості виробничого (технологічного) процесу; особливості забезпеченості виробничого процесу матеріально-технічними ресурсами; наявність та якість трудового потенціалу; рівень інноваційної активізації виробничого процесу; можливість інноваційних впроваджень; інвестиційна привабливість підприємства; комерційний імідж; створення нової моделі бізнесу, що ґрунтується на розподілі робіт, функцій та передачі їх зовнішнім виконавцям) та ризику.

Врахування всіх існуючих чинників дозволяє визначити та обґрунтувати шляхи розвитку суб'єктів господарської діяльності. Основними шляхами розвитку суб'єктів господарської діяльності є екстенсивний розвиток, інтенсивний науково-технічний розвиток та інноваційний науково-технічний розвиток. Екстенсивний розвиток передбачає розширення обсягів виробництва та збуту продукції (зростання виробництва), інтенсивний науково-технічний розвиток - використання досягнень науки і техніки для вдосконалення конструкцій і технологій, та інноваційний науково-технічний розвиток — безперервне оновлення асортименту продукції і технології її виробництва, удосконалення системи управління виробництвом і збутом.

На підставі вище визначеного, головними напрямками розвитку були визначені:

- збільшення масштабів споживання економічних ресурсів (кількісний аспект);
- зміни в складі елементів і їхніх комбінацій (структурний аспект);
- зрушення в споживчих характеристиках елементів. в їхній індивідуальній та інтегральній корисності (якісний аспект) [1].

Всі напрямки та шляхи розвитку неможливі без застосування інвестиційних ресурсів, що залежить від стану інвестиційного клімату країни

та створення інвестиційної привабливості підприємства, галузі, країни. Така необхідність переходу до інноваційної економіки обумовлена довгостроковою перспективою економічного розвитку підприємств промисловості на сучасному етапі. Але він обмежений недостатністю теоретичного обґрунтування щодо вибору шляхів та способів активізацій інноваційно-інвестиційних процесів, ускладнений недосконалістю методологічного апарату для оцінки та визначення ступеня ефективності управління інноваційними проектами. Методологічною основою дослідження інноваційних процесів на даний момент є методи науково-технологічного прогнозування, системного аналізу, інформаційно-логічного моделювання, теорії сітьового управління, економіко-математичного моделювання та програмування, теорії ймовірностей, методи експертних оцінок та прийняття рішень, які базуються на застосування різноманітних форм звітності підприємств, узагальненої інформації, що відображена в статистичних збірниках України [2].

Вивчення перспектив інвестиційно-інноваційного розвитку економіки та поступового перетворення вітчизняної економіки в економіку знань, вивчення проблем науково-технологічного та соціально-економічного прогнозування, модернізації та організації управління промисловим підприємством (виробництвом), на підставі визначених та застосованих методів, моделей та правил прийняття рішень при стратегічному аналізі, виборі перспективних технологій, організаційних структур, оцінці ефективності інноваційних проектів та рішень, сприяє дослідженню перспектив розвитку та ефективному використанню економічного потенціалу. Тому в сучасних умовах проблеми вибору конкретних напрямів модернізації виробничих процесів, оцінки ступеня успішності переходу до інноваційної економіки, організації та управління інноваційними проектами набувають першочергового значення.

Успішний розвиток підприємств на інноваційній основі залежить від багатьох зовнішніх та внутрішніх чинників ефективного господарювання.

При цьому спостерігається тісний взаємозв'язок між наукою, економікою, державою та ринком, населенням, суспільством та освітою, бізнесом та безпекою країни та правоохоронною системою.

Основними факторами впливу на розвиток економіки в цілому та промисловість, як основну її складову, на інноваційній основі є

- стан науки на сучасному етапі;
- стан зовнішнього середовища та його вплив на розвиток виробництва, економіки та науки;
- наявність взаємозв'язку інтересів підприємства, галузі та економіки в цілому в активізації інноваційного процесу;
- стан, наявність та якість наукової інфраструктури;
- наявність та стан відповідної нормативно-правової бази для ефективного взаємозв'язку між виробництвом, економічними процесами та наукою;
- взаємозалежність та взаємовідносини між інститутами держави, науки та виробництва.

При дослідженні шляхів активізації інноваційної діяльності особливу увагу необхідно приділяти процесам модернізації, як складним, регулярно діючим механізмам покращання технологій, виробничих потужностей при удосконаленні та оптимізації організаційних, виробничих та управлінських відносин між суб'єктами господарювання на макро-, мезо- та мікрорівнях. Вивчення структури механізму модернізації, взаємозв'язку та взаємовпливу його складових, дозволило зробити висновок, що певні вагомні елементи є недостатньо розвиненими [2,3]. Це, в першу чергу, стосується інноваційної інфраструктури, інжирінгових та прогностичних центрів, технопарків та малих інноваційних підприємств. Сучасний складний стан економіки в цілому, недостатній рівень підприємницької діяльності та конкурентоспроможності підприємств, галузей, оновлення наукових кадрів, неефективний розподіл бюджетних коштів, що спрямовуються на розвиток наукових досліджень, недосконалість нормативно-законодавчої бази і, як

наслідок неефективність державного управління, відсутність або розрив господарських та інтеграційних зв'язків, неузгодженість або протиріччя інтересів різноманітних суб'єктів господарювання обумовили недостатній рівень розвитку інноваційних процесів в країні.

Тому вивчення інноваційного потенціалу, як вагової складової економічного потенціалу, досить важливо для економіки в цілому та кожного окремого підприємства, як суб'єкта виробничо-господарської діяльності. Ця складова визначається величиною витрат на НДДКР в цілому та по провідним підрозділам підприємства, кількістю та розміщенням дослідницьких центрів та лабораторій, кількісний та якісний склад працівників, що в них працюють, основні напрямки та пріоритетні види розробок, загальна кількість патентів, що належать підприємству та рівень їх використання.

Вагомими передумовами, що пов'язані із інноваційним забезпеченням економічного розвитку суб'єктів господарювання, є реалізація інвестиційного розвитку на основі інновацій (через глибокі зміни техніки та технології виробництва), перехід на більш високий ступінь інноваційного розвитку через використання базисних інновацій (тобто застосування нового покоління техніки та технології) та відповідний рівень методологічного обґрунтування оцінки інноваційних можливостей для визначення спрямованості та інструментів стратегії інноваційного розвитку економіки. Все це дозволяє розглядати інноваційний потенціал суб'єктів господарювання як елемент впливу на формування господарського механізму відповідно рівню розвитку виробничих сил суспільства, тобто його можна вважати вимірювачем бази, темпів та спрямованості економічного розвитку [4].

Отже, інноваційний потенціал є фундаментальною основою існування та розвитку сучасних економічних систем від підприємства до країни. Сучасними тенденціями розвитку підприємств при цьому можна вважати розвиток інтегрованих операційних систем при організації гнучкого

виробництва, реінжинірингу та мінімізації запасів, оптимізації розмірів підприємства; розвиток організаційних структур при формуванні дивізіональних, мережоподібних структур, малих груп, розширенні внутрішніх ринків та стратегічних центрів прибутку; розвиток систем управління якістю шляхом організації бездефектної роботи при зростанні відповідальності персоналу, організації партнерських відносин з постачальниками та самоконтролю; розвиток систем стимулювання шляхом посилення нематеріального стимулювання та участі у прибутках всіх учасників процесу; стабілізація складу працівників шляхом перекваліфікації та оптимізації складу персоналу, при збільшенні самостійності працівників при прийнятті та виконанні рішень; залучення працівників до управління шляхом створення робочих груп та комітетів, демократизації управління. Все це дозволяє об'єктивно оцінити існуючий потенціал підприємства та визначити стратегічні напрямки розвитку в майбутньому.

Література.

1. Афанасьев Н.В., Рогожкин В.Д., Рудыка В.И. Управление развитием предприятий: Монография. – Х.: Издательский Дом «ИНЖЕК», 2003, 184 с.
2. Бачевський Б.Є., Заблодська І.В., Решетняк О.О. Потенціал і розвиток підприємства: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.
3. Бузько И.Р., Дмитренко И.Е., Сущенко Е.А. Стратегический потенциал и формирование приоритетов в развитии предприятия. – Алчевск: ДГМИ, 2002. – 216с.
4. Забродский В. А. Современные методы организации и управления промышленным производством / Забродский В. А., Кизим Н. А., Янов Л. И. – Х. : Бизнес Информ, 1997.– 67 с.